

merx Vest

III 19/1968

1119680378,5/7

COBISS •

LETO V. ŠT. 5, 6, 7 + CELJE, JULIJ 1968

GLASILO KOLEKTIVA

BODIMO PONOSNI NA USPEHE

Razmišljanja pred praznikom celjske občine

Pravzaprav smo ljudje čudni in v nas je mnogo različnih slabosti, toda ena je prav gotovo značilna za vse: radi kritiziramo, radi se ustavljamo ob napakah in slabostih našega dela, pri vsem tem pa zapiramo oči pred uspehi, ki smo jih dosegli. Še več, velikokrat jih ne vidimo — morda zato, ker živimo sredi njih. In prav zaradi tega je prav, da vsaj od časa do časa ob različnih dogodkih, kot je tudi praznik celjske občine, pogledamo nazaj, da nam bo perspektiva jasnejša, da bomo na uspehih dela dobili novih moči za premagovanje prihodnjih nalog.

Zato naj bo vsaj danes napisanih nekaj besed na račun tistega, kar so ustvarili naši ljudje. Če bi hoteli vse te oziroma vsaj najvažnejše rezultate napisati na to stran lista, potem bi napravili veliko napako. Ta stran bi morala biti dolga vsaj triindvajset let oziroma bi jo morali začeti pisati dosti prej, vsekakor pa tedaj, ko je začel naš človek pisati svojo zgodovino s puško in kladivom v roki.

Celje je v letih po vojni povsem spremenilo svojo zunanjo podobo, dobilo pa je tudi povsem drugačno notranjo fiziognomijo. Delavec ustvarjalec dobrin, ni ostal le proizvajalec, marveč je postal tudi upravljalec. V tem je bistvo vsega, v tem je začetek napredka in razvoja. V tem je bistvo uspehov! In če bi hoteli iz pisanega šopka naših cvetov potegniti najzlahnejšo rožo, potem bi se gotovo imenovala-samoupravljajenje. Priprimo si jo ponosno na prsi in bodimo ponosni, da jo imamo. Toda, kot vse ostale, je treba tudi to rožo zalivati, dajati ji moramo novih moči, da bo rasla naprej in se razbohotila v vsem sijaju. To pa je naša in samo naša naloga.

Ugoden zemljepisni položaj mesta in občine, prometna lega, večdesetletna proizvodna tradicija in zgodovinski pogoji so osnovni razlog za hiter gospodarski razvoj tega območja. Prva industrijska podjetja so

nastala v drugi polovici 19. stoletja, mnoga pa so mlada, kot je naša republika.

Osvoboditev in svetle perspektive socialističnega razvoja so bile močan zagon za obnovo in nadaljnjo rast gospodarstva. Leta 1947. smo s petletnim planom postavili prve materialne osnove za nadaljnji razvoj gospodarstva, zlasti še industrije. Rekonstrukcija in kapitalna izgradnja sta pripomogli, da smo že 1949 leta dosegli raven predvojne proizvodnje. V to obdobje sodi tudi začetek gradnje tovarne organskih barvil in lesno industrijskega kombinata Savinja. S fuzioniranjem in postopnim večanjem proizvodnih kapacitet pa so iz majhnih, v pretežni večini obrtnih obratov, nastala velika oziroma večja industrijska podjetja. Našejmo jih vsaj nekaj: tovarna tehtnic, industrija finomehaničnih izdelkov IFA, Klima, Avtoobnova, Zlatarna, Toper, Pohišstvo itd.

Kot mnogokje drugje, tako smo tudi v celju posvetili prva leta po vojni glavno pozornost razvoju industrije. Slo je za utrditev in krepitev materialne osnove. Ker je bil ta razvoj v glavnem naslonjen na lokalna sredstva, so se v mestu kopčili težavni komunalni problemi. V primerjavi s predvojnimi stanjem se je število industrijskih podjetij v občini skoraj potrojilo, prav tako oziroma celo za nekaj več število zaposlenih v tej najvažnejši gospodarski panogi Celja. In še en podatek je, ki govori o silnem razmahu celjske industrije. Medtem ko je znašal njen družbeni bruto proizvod 1956 leta 211 milijonov novih dinarjev, se je že 1965 leta povzpela na 798, medtem ko bi naj 1970 leta znašal 1.280. 000 novih dinarjev.

Značilnost industrije v naši občini je v tem, da deluje večje število starejših podjetij; iz tega tudi prioriteta naloga v generalni rekonstrukciji večine naših najpomembnejši industrijskih podjetij.

Najvažnejše rekonstrukcije so prevzeli v štorski železarni, v tovarni EMO in zlasti še Cinkarni. V teh naporih pa ne paostajajo tudi drugi kolektivi, čeprav pretežni delež nosijo zlasti tri največja podjetja. Pri vsem tem ne kaže prezreti Aera, pa Etola, Zlatarne, Klime in IFE, Žične, Topra, Libele, LIK Savinje, Metke in drugih, ki iščejo v rekonstrukcijah, osvajanju nove proizvodnje, izboljšanju tehnoloških postopkov solidnejšo osnovo za svoje delo in uveljavljanje na trgu. Upajmo, da nismo pozabili na razvoj in uspehe Emajlirke, na gradnjo in ureditev novih proizvodnih obratov, novega upravnega poslopja, zatem v Storah in začetek del pri gradnji nove železnice. Cinkarna se je z novimi obrati razširila proti Čretu in je na pragu novih investicij pri gradnji tovarne titanovega belila in umetnih gnojil.

Klima, Libela, IFA so dobili povsem nove prostore in nič kolikokrat povečali proizvodnjo. Tudi Žična je na pragu novih investicij.

Značilne za kovinsko industrijo Celja so uspešne integracije. Uspeh, na katerega ni ponosen samo kolektiv, marveč vse Celje, je zabeležil Aero. Gre za nove proizvodne hale v Celju in za osvajanje nove proizvodnje. To velja tudi za ETOL, ki je postavil v Škofji vasi novo tovarno. Nova zlatarna ob Kersnikovi ulici že stoji. Izreden razmah je doživel lesno industrijski kombinat Savinja, da ne govorimo o vseh poslednjih prizadevanjih Metke, da v najkrajšem času premaga posledice dosedanjega počasnega izvajanja rekonstrukcije. Novi in sviteli so obrati Topra.

Še in še bi lahko naštevati in se ustavljali pri posameznih kolektivih in njihovih uspehih. Toda naj bo za obuditev spomina dovolj.

V letih po vojni je tudi gradbeništvo doživljalo različne faze, pomembna pa je bila integracija gradbenih podjetij in nastanek industrijskega gradbenega podjetja Ingrad.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Razmišljanja pred praznikom celjske občine

(Nadaljevanje iz 1. strani)

Podobno velja za gozdarstvo in kmetijstvo.

Največji uspeh na področju terciarne dejavnosti prav gotovo beleži trgovina. Tu je prišlo do pomembnih centralizacij in novih gradenj. Pa tudi perspektiva je lepa. Trgovina se približuje potrošniku.

Tudi v gostinstvu smo priča novim prizadevanjem. Integracije ali poslovna sodelovanja postajajo nujnost. To zlasti kaže primer hotela Celeia.

Obrt je sicer dosegla pomemben napredek, toda žal, še vedno primanjkuje kapacitete za zadovoljitev vseh potreb.

Navzlic temu, da je zlasti industrija vlagala precejšnja sredstva v lastno modernizacijo in rekonstrukcijo, je šel razvoj družbenih služb in komunale po zadovoljivi poti. Naj pri tem spomnimo na nove kulturne ustanove in nove šole. Kljub hudinjski, polulski trgovski, tehnični, ekonomski, zatem šolam v Dobrni, Štarih... kapacitet še zmeraj primanjkuje. Podobno velja za otroško vzgojno varstveno ustanove. Na izrednem nivoju so tudi zdravstvene ustanove z novimi kapacitetami. Številne ceste so dobile asfaltno prevleko in čedalje manj je tistih, ki jim pravimo makadamske.

V Celju in okolici so nastala po-

vsem nova naselja. Se spominjate, kakšna je bila podoba Otoka pred petnajstimi leti? Pa Lipe nad Storami, Hudinje, Ostrožnega, Dolgega polja...?

Tudi 1953. leto, ko je Celje prizadela katastrofalna poplava, ni tako daleč, da bi ne cenili izdatkov, ki so bili vloženi v regulacijo Savinje in njenih pritokov. Regulacijska dela pa so še v polnem teku. Ne glede na to, lahko ugotovimo, da so se že dosedanja regulacijska dela nič kolikokrat obrestovala!

Kot rezultat razumevanja in skupnih naporov so tudi številni novi objekti. V ponos so nam atletski stadion, ljudsko kopališče in drugi objekti.

Tak je izredno bežen pregled po tistih kolektivih in tistih uspehih, ki smo jih dosegli v letih po vojni. Na vse to smo v resnici lahko ponosni. Kljub temu, da so bile želje in potrebe večje od možnosti za rešitev številnih vprašanj, bodimo ponosni na to, kar imamo. Lahko jih pokazemo slehernemu človeku, toda veliko važnejše je, da se jih zavedamo sami in da nam ti rezultati pomenijo pobudo za doseg še lepših rezultatov. Naj bo takšna pripravljenost tudi delež k praznovanju 20. julija, k počastitvi spomina tistih, ki so dali življenja za to, da lahko v miru gradimo svojo bodočnost.

M. B.

PRVA CELJSKA ČETA

Prebivalci celjske občine praznujemo 20. julij kot svoj borbeni praznik. To je spomin na tisti dan 1941 leta, ko je bila v gozdovih Resevne nad Sentjurjem ustanovljena prva partizanska enota pri nas — Prva celjska četa.

Ceprav je njena aktivnost trajala komaj dober mesec, je v prvih dneh oborožene vstaje proti okupatorju zanela iskro upora in pripomogla, da se je razplamtela v velik plamen, v vseljudsko borbo proti okupatorju.

Prva celjska četa je zrasla iz klica Komunistične partije Jugoslavije po upor, nastala je kot posledica aktivnega dela Partije na celjskem območju.

Prva celjska četa je imela svoje zaledje v Celju in okolici, kjer je že v prvih dneh narodno osvobodilnega boja nastalo nešteto javk in kjer je partijsko organizacijo in osvobodilno fronto vodil sekretar Tone Grčar.

Prva celjska četa je bila ustanovljena 20. julija 1941 leta v gozdu blizu Mulejeve domačije na Resevni. Njen prvi komandir je bil Franjo Vrunč-Buzdo.

V kroniki prve celjske čete, se razen 20. julija pomembni še zlasti štirje datumi.

Četrtega avgusta je bila prva sa-

botažna akcija borcev Prve celjske čete. Ta dan nekaj minut po polnoči je zagorel kozolec na Čatrovem posestvu v Bukovem žlaku. Tisto in naslednjo noč so se oglasili rdeči petelini na mnogih posevkih v Spodnji Savinjski dolini, sicer pa na tistih, ki so jih Nemci zaplenili, domačine pa izgnali.

Enajstega avgusta sta se Franjo Vrunč in Peter Stane podala proti Slivnici, da bi si ogledala položaj za napad na žandarmerijsko postajo. Padla sta v zasedo, Stante se je rešil, Vrunč so pa ujeli in ga štirinajst dni za tem ustrelili v Mariboru. Tako je četa izgubila svojega prvega komandirja.

Njen drugi komandir je postal Peter Stante. Borci so bili znova na pohodu. Umaknili so se na Javornik v Langerjeve peči. Tu so jih 16. avgusta obkolili Nemci. Pri tem se je težko poškodoval Peter Stante. Del čete se je zatekel v bližino Dramelj, drugi del pa v Zvodno. Zaradi težkih poškodb je bil Peter Stante nekaj časa za akcijo nesposoben. Tako je prišel na to področje Vilč Slander Slavkov brat in postal tretji komandir Prve celjske čete.

Prišel je 27. avgust. Po obračunu s komandirjem žandarmerijske po-

staje v Dolu pri Planini, so odšli v Sentrupert in se zatekli v Zavškov mlin. Vmes je prišla izdaja. Nemci so mlin obkolili in ga zatem zažgali. To je bil zadnji boj borcev Prve celjske čete. V Zavškovem mlinu je padlo oziroma zgorelo pet borcev.

Prva celjska četa je bila uničena, toda iskra upora, ki jo je zanelila je gorela naprej.

B. M.

Volja članov delovne skupnosti — »za integracijo«

Kolektiv »Merxa« je 28. VI. 1968 odločil ponovno o pomembnem statusnem vprašanju za podjetje kot celoto, o pripojitvi koroških podjetij k našemu.

Po statutu »Merxa« bi zadostovalo, če bi glasovalo za integracijo s koroškimi podjetji »Zila« Raavne. »Dom železarjev« v Ravnah na Koroškem in »Koroški dom« Prevalje 783 volilcev, se pravi kvalificirana 3/5 večina vseh članov kolektiva.

Rezultat referenduma pa je bil znatno ugodnejši, saj so pozitivni glasovi pri vseh treh podjetjih presegli številko 1061. S tem je merxov kolektiv potrdil zrelost in proučarost v pomembnih odločitvah, kot je ravno odločitev v zvezi z realizacijo naše integracijske ekspanzije. Temeljite razprave na zborih delovnih enot in zborih sektorjev podjetja so pripomogle k dobri ter popolni razjasnitvi vprašanj v zvezi z ekonomsko upravičenostjo integracije. Posebej je cmeniti, poudariti in pohvaliti veliko zainteresiranost članov kolektiva na vseh sestankih pred dnevom odločanja z referendumom. Nejasna vprašanja so bila v živahnih diskusijah eliminirana, tako da je sleherni delavec izrazil svojo voljo zavestno. Kolektiv podjetja »Merx« je dokazal visoko stopnjo razvitosti v odločanju zelo pomembnih statusnih zadev in potrdil dejstvo, da je oblika ter vsebina neposrednega upravljanja po celotnem članstvu neizpodbitno nujna ter napredna samoupravna institucija. V volji vseh ljudi, inkorporiranih v podjetje je najbolj jasno in dosledno izražena njihova misel, njihove želje in hotenja.

Od 1304 volilnih upravičencev je glasovalo na referendumu 1137 članov delovne skupnosti (87,2%) 167 (12,8%) pa je bilo upravičeno odsotnih. Zaradi skrbne priprave in dobro organizirane izvedbe referenduma je bilo le 12 glasovnic neveljavnih, vse ostale pa predpisano obkrožene.

Za pripojitev »Zile« je glasovalo 1065 volilcev (81,7% od skupnega števila vseh delavcev, vpisanih v (Nadaljevanje na 3. strani)

Izvajanje investicijskega plana podjetja

Ob nenehni in močni ekspanziji našega podjetja so v investicijskem našem podjetju se v investicijskem ve zadovoljivo izpolnjujejo. Novogradnje in adaptacije sledijo druga drugi in v dnevnem časopisju ter med občani je brati in slišati nebroj pohval in občudovanj, ki so namenjena Merxu kot podjetju ki si na moč prizadeva čimbolj zadovoljiti potrošnike s kulturnejšo, moderno postrežbo ob razširjenem asortimantu v trgovinah.

Gradbena dela na Žitnem silosu zelo hitro napredujejo in vse kaže, da bo objekt predan svojemu namenu pravočasno, ko bodo pripravljene žitarice za vskladiščenje. Enako je zaslediti viden napredek na Mlinu, ki ga tako kot silos gradi »Gradis« iz Ljubljane, saj je tudi prevzem tega objekta ob normalnem poteku dogodkov z zanesljivostjo pričakovati v mesecu februarju 1969.

Vsesplošna »ofenziva« v gradnji marketov je v polnem razmahu. Nekateri teh sodobnih trgovskih objektov bod predani svojemu namenu še poleti, ostali pa v počastitev dne-

va republike pred velikimi novemborskimi prazniki, tako Merx market v Vojniku in Merx market na Lipi v Štorah. Pred izgotovitvijo so marketi na Čevovju v Ravnah na Koroškem, v Selnici, na Ponikvi, Planini in Slivnici.

Dokončuje se oddelek »Blagovnice« v Sentjurju, kjer bo napredaj pohištvo in adaptacija poslovalnice »Pri Cinkarni« v Celju. »Galanterija« v Laški pa že posluje v sodobno preurejenih lokalih.

Potrebno je poskrbljeno tudi za otvoritev lokala za degustacijo kave merx v Stanetovi ulici v Celju, za adaptacijo pekarnice »Ada« v Stanetovi ulici v Celju ter za obnovo in preureditev poslovnice 3.

Volja članov delovne skupnosti - „za integracijo“

(Nadaljevanje iz 2. strani)

volilni imenik, oz. 93,7% od delavcev ki so svojo voljo izrazili). Samo 64 (6,3%) jih je bilo proti tej integraciji.

Za pripojitev »Koroškega doma« je glasovalo 1062 volilcev (81,4% od skupnega števila v volilni imenik vpisanih oz. 93,4% od delavcev, ki so dejansko volili). Samo 66 jih je bilo proti pripojitvi.

Za integracijo z »Domom železarjev« je glasovalo 1061 volilcev (81,4% od skupnega števila v volilni imenik vpisanih oz. 93,3% delavcev ki so dejansko volili). Samo 67 (6,7%) jih je bilo proti.

Glede na dejstvo, da so koroška podjetja tudi že izrekla pozitivno voljo za integracijo z »Merxom« je pot dosedanjega zблиževanja podjetij na področju koroške regije uspešno prehojena.

Z vključevanjem nove gospodarske veje — gostinstva v poslovni predmet podjetja, je pričela nova era v razvoju našega podjetja, gre strmo navzgor in katerega osnovni cilj je v prvi vrsti razširiti maloprodajno mrežo in s tem gospodarsko opravičiti obstoj grosističnih enot podjetja ter stalno krepitve proizvodne dejavnosti, v perspektivi pa čim tesneje povezati trgovino z gostinstvom, ker bo le takšna trgovina v stanju zadovoljevati rastoče potrebe potrošnikov in zahteve domačega ter tujkega turizma.

Marjan Bele

Ureditvena dela pred Merx marketom v Laškem so bila do dneva praznika »Piva in cvetja« gotova, kar je še celo vplivalo na uspeh prireditve v celoti in posebej na poslovni uspeh našega podjetja v sektorju prodaje na drobno v Laškem v prazničnih dneh.

V izvajanje investicijskega programa je prišteti med drugimi tudi napeljavo centralne kurjave v trgovini »Konfekcija« in »Železnina« v Laškem, poleg tega pa še nabavo kavnih mlinov, pražilca, tekočih trakov, tovornih dvigal in strojne opreme za obračunsko službo.

Na kratko orisana investicijska dejavnost je le skromen prikaz naslednega izpolnjevanja ciljev naše investicijske politike in dokaz smotrnega planiranja, katerega posledice bodo nedvomno povečani poslovni uspehi v bodočnosti.

M. B.

Kontrola živil v prometu

Po predpisih o kvaliteti in drugih pogojih za proizvodnjo in promet z živilami so dolžne vse delovne organizacije kot občani proizvajati oz. prodajati živila, ki povsem izpolnjujejo predpisane pogoje. Zlasti je, važno za trgovske delovne organizacije kot je npr. naša, da skrbijo za nabavo in prodajo v pogledu kvalitete, sestavin, higijene, embalaranja in deklariranja neuporečne proizvode.

V primeru inšpekcijskega pregleda ugotovljene nepravilnosti največkrat bremene delovno organizacijo in njeno odgovorno osebo v trgovini. Trгоvec je namreč tisti člen v verigi dogodkov od nastanka proizvoda do nakupa po potrošniku, ki pride z neposrednim konzumentom v neposreden stik in so zato reklamacijske posledice čisto najneugodnejše. Velikokrat pride do tega, da inšpekcija ugotovi oporečnost nekaterih živil v pogledu kvalitete in sestavin (Pravilnik o kvaliteti živil in pogojih za njihovo proizvodnjo in promet, Ur. l. št. 12/57 in 12/67) in v takem slučaju prijavijo trgovsko podjetje, ker je le to storilo gospodarski prestop, medtem ko se kasneje na sodišču ugotavlja ali gre za krivdo proizvajalca ali trgovine.

V slučajih, ko gre za surovinsko sestavo oz. kvaliteto gotovih proizvodov, ki so hermetično zaprti (mesne konzerve, sadne konzerve itd.), je običajno kriv proizvajalec, ker trgovsko podjetje ne more preverjati lastnosti v pločevinke embalaranih živil. Drugačen pa je primer, kadar embalarana živila na embalaži nimajo deklarirano neto težo, kot primer kadar živila niso ustrezna vsled organoleptičnih lastnosti (izgled, okus, vonj); v takih primerih namreč zadeva odgovornost in krivda trgovsko delovno organizacijo.

Na kaj je potrebno posebej paziti pri prevzemanju blaga?

Pri nabavi živil od proizvajalcev in velikih trgovcev je nujno zahtevati, da so izpolnjeni predpisani pogoji. V kolikor se živilo proizvaja v dveh ali več kvalitetah, odnosno vrstah je potreben precizen odgovor o kvaliteti (I, II, ekstra itd.).

Prevzem blaga nikakor ne sme biti le formalnost, temveč je potrebno pri prevzemu proučiti vse predpisane elemente, da bi se kasneje lahko odvil promet nemoteno in da bi se na ta način izognili velike odgovornosti.

Po normah iz Pravilnika je pri vsaki količini živil, ki se prevzema, preveriti, ali so živila ustrezujoča, seveda odvisno od tega kaj je za posamezno živilo predvideno, in to:

- organoleptične lastnosti (izgled, okus, vonj),
- kvaliteto proizvodov,
- čistočo proizvodov (da ne vsebujejo drugih primesi),
- neoporečnost embalaže, če je živilo originalno pakirano,
- deklaracijo (ali so upošteevane vse predpisane oznake na embalaži).

Koristna je praksa v nekaterih podjetjih prehranske industrije, da prilagajo pri odpremi blaga tudi atest o kvaliteti proizvodov. V takem primeru se blago lahko prevzema brez dodatnega pregleda, ker je atest popolna garancija kvalitete ter neoporečnosti.

Posebno pozornost je posvetiti prevzemanju živil, ki so lahko in hitro rokvarljiva in je zanje predpisana deklaracija roka uporabe (margarina, koncentri za juho, mleko v prahu, posamezne vrste keksov itd.) Pri teh proizvodih je paziti, da se daje v malo-prodajo blago starej-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Kontrola živil v prometu

(Nadaljevanje iz 3. strani)

šega datuma proizvodnje, da bi tako samo sveže blago stalo v skladišču. S tem v zvezi je potrebno občasno kontrolirati blago v prodajalnah po organih in posameznikih kontrolne službe podjetja in v primeru, da je posameznemu živilu že iztekel rok uporabnosti, izločiti tak artikel iz prometa še prej preden odkrije in podvzame ustrezne sankcije občinska inšpekcijska služba.

Transport živil ter skladiščenje živil in stavljanje v promet

Pri nekaterih živilih, odvisno od njihove narave in sestavin, je predpisano, s katerimi transportnimi sredstvi se lahko prevažajo in v kakšni embalaži. Za nekatera živila, ki so lahko pokvarljiva je predpisano, da se lahko transportirajo samo s specialnimi hladilnimi vozovi, predpisani pa so tudi pogoji temperature v takšnih transportnih sredstvih. Taka temperatura mora namreč biti zavarovana.

V pogledu pogojev skladiščenja je neobhodno upoštevati predpisane pogoje temperature relativne vlažnosti, čistoče skladišča in drugo.

Pri stavljanju živil v promet oz. prodajo morajo biti izpolnjeni pogoji, kot so označevanje predpisane deklaracije poleg vidno označenega cene in pri živilih, za katera so predpisane hladilne naprave zaradi pokvarljivosti, tudi pogoji prodajanja v hladilnih vitrinah.

Nekateri proizvodi se ne smejo prodajati brez originalne embalaže (pražena kava in ekstrati kave, margarina, olivno olje, proizvodi slični čokoladi, kakao prah, testenine, kekci »extra« in »I.« kvalitete, vafel proizvodi, koncentri za juhe, pekovski kvas, prašek za pecivo, prašek za puding, pastilizirano mleko, sterilizirano mleko, mlečni napitki in smetana, topljen sir, mleko v prahu, maslo, prašek za sladoled, proizvodi iz jaje, domači čaji, začimbe v mletem stanju, kuhinjska sol, dijetski proizvodi, mleta paprika, ekstrat od paprike, umetno žganje in žgane alkoholne pijače, umetni sirupi, soli za proizvodnjo umetnih mineralnih vod).

Po spremenjenem Pravilniku o kvaliteti žitaric, mlevskih proizvodov, kruha in peciva, testenin in keksov (Ur. l. SFRJ št. 10/68), je kruh pecivo v prodaji na drobno obvezno zavijati v čist papir, celofan ali polietilenske folije.

Kontrola po inšpekcijskih organih občine

V glavnem izvajamo kontrolo živil o kvaliteti in higienski neoporečnosti tržna in sanitarna inšpekcija. Za zdravstveni nadzor nad živilom v

prometu so zadolženi in odgovorni organi sanitarne inšpekcije, pri živilih živalskega porekla pa organi uprave, pristojni za veterinarsko inšpekcijo. Nadzor nad prometom živil v pogledu kvalitete surovinskih sestavin, pakiranja, označevanja, reklamiranja in v drugih primerih izvršujemo tržne inšpekcije v interesu ekonomske zaščite potrošnikov.

Pregled živil lahko inšpektorji opravljajo v skladiščih, v prodajalnah in na vseh prodajnih mestih sploh. Inšpekciji se mora obvezno tak pregled omogočiti in ji tudi pokazati zahtevano potrebno dokumentacijo (pogodbe, fakture, kalkulacije itd.).

V teku pregleda lahko inšpektor vzame vzorce živil v svrhu preizkušanja njihove neoporečnosti, s tem da napravi zapisnik o vzetju vzorca s podatki o nazivu živila, svrhi jemanja vzorca, lastniku blaga, proizvajalcu blaga, datumu vzetja vzorca, datumu proizvodnje blaga, količini, številu primerkov in količini vzorcev, opis živila od katerega je vzorec vzet, načinu jemanja vzorca,

načinu čuvanja in skladiščenja živila ter o drugih okolnosti, ki so pomembne pri dajanju mnenja o neoporečnosti živila, ki se kontrolira.

Vzorec se jemlje v najmanj v dveh primerkih, od katerih eden se takoj pošlje na analizo pooblaščenemu zavodu, a drugi ostane kot duplikat zaradi ev. super analize.

Po dobljenih rezultatih analize inšpektor obvesti lastnika blaga, ki ima pravico v tridnevem roku zahtevati, da se kontrolni vzorec pošlje drugi ustanovi zaradi super analize. Stroške analize plača inšpekcija, če je vzorec neoporečen, sicer pa lastnik blaga oz. podjetje, ki stavlja neustrezno živilo v promet.

Kljub temu, da so nam poznani predpisi, smo večkrat malomarni v odnosu do kontrole živil, ki so predmet našega trgovanja, v posledici česar podjetje po nepotrebnem prizadenejo materialne posledice v zvezi z izrečenimi sodbami zaradi gospodarskih prestopkov. Omeniti pa je tudi dejstvo, da zaradi opisane malomarnosti lahko v večji meri trpi ugled podjetja kot celota. Bodimo torej pazljivi v interesu potrošnikov in nas samih, da bodo nepravilnosti povsem tuje našemu poslovanju.

M. B.

Kako opazuje kupec trgovino?

Interes kupca je prvenstveno osredotočen na blago oziroma na posamezne proizvode. Vendar pa je podvržen vplivu okolja, prostora in opreme. Najprej ocenjuje in si ustvarja pojmo o trgovini kot pasant pred izložbenimi okni, podzavesno pa sprejema vtise o legi vhoda, o frekvencah kupev in o oznaki firme, slednje predvsem preko propagandnih sredstev. Preko teh zunanjih vplivov si skupaj s ponudbo blaga ustvari podobo o celovitosti trgovine. Reklama, blago, zunanja in notranja ureditev trgovine morajo biti med seboj vsklajeni in ne smejo kupca odtujevati, niti ne »šokirati«.

Kupec, ki vstopi v trgovino, želi bodisi orientacijo, bodisi nasvet ali pa ima že takoj določen namen. Že pri vhodu v trgovino moramo kupcu omogočiti pregled nad prostorom in mu tudi s pismenimi opozorili odpreti pot po prodajnem prostoru. Vhod (entrée) je torej prostor, ki ga ne smemo zanemariti ali pa smatrati za nekoristnega. Vhod pa je tudi tisti prostor, kjer se mora kupec hitro prilagoditi svetlobi v prostoru. Zato je potrebna takšna razsvetljava, ki kupčevega očesa v prehodu iz naravne v umetno svetlobo ne obremenjuje. Bleščeča ali pa šibka razsvetljava delujeta na kupca odbijajoče.

Tudi klimatske razmere se menjajo glede na letni čas. Zato vplivajo v znatni meri na kupca notranje »poživljaljoče« temperature, ki so praviloma poleti hladne, pozimi

pa tople.

Kupec opazuje predvsem blago. Zato moramo temu dejstvu prilagajati svetlobo in barve. Svetlobna telesna moramo namestiti tako, da ne bijejo v kupčeve oči, oziroma, da so povsem neopazna. Kadar pa so vidna, služijo le v dekorativne namene in ne smejo izstopati.

V neposredni zvezi z orientacijo kupca so poti v trgovini. Kupec ne sme imeti občutka, da ga prisiljujemo na vnaprej določeno pot, pač pa sta preglednost in zapovrstnost blaga tista elementa, ki učinkujeta na kupca, da prehodi čim več prodajnega prostora. V samopostrežnih in samozbirnih trgovinah je potrebno kočarice in vozičke razporediti po vsem prostoru in ne le ob vhodu. To je potrebno zato, da kupcu ni potrebno nositi košaric ali pa peljati vozičkov po vsem prostoru, in zato, da pri kupcu vzbudimo občutek svobodnega gibanja v prostoru.

Z ugotovitvijo, da mora biti oprema prilagojena prezentaciji blaga, pa ni rečeno, da oprema in dekorativni efekti ne smejo delovati na razpoloženje kupca. Prodajni prostor kot celota konfrontira kupčevo osebnost in glede na nivo ureditve tudi njegove zmogljivosti. Zato vsaka trgovina zase ustrezno določenemu sloju prebivalstva.

V ambient trgovine spada med drugim tudi način oblačenja prodajnega osebja.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Pomankljivosti v organizaciji samopostrežnih trgovin

Temeljni in nadaljni uspeh samopostrežnega prodajnega sistema ne leži v pridobivanju čimvečjega števila kupcev, marveč v stalnem in sistematičnem izpolnjevanju metod, delovnih operacij in prodajne tehnike s ciljem, da se kupcu omogoči gospodarni, prijetni in hiter nakup. Stagnacija v organizaciji lahko pomeni preorientacijo kupca, kar je lahko za samopostrežni način prodaje usodno. Podatki iz analize o poslovanju samopostrežnin v preteklih desetih letih nam odkrivajo poleg mnogih pozitivnih, tudi znatno šte-

vilno negativnih lastnosti samopostrežne tehnike, kar pa je odraz predvsem uspešne ali neuspešne notranje organizacije.

Kljub sistemu neoviranega samoposluževanja kupcev, je potrebno v ST še ohraniti in razvijati svetovalno funkcijo prodajnega osebja. Prodajno osebje mora poznati lastnosti in kakovost blaga, vsaj v tolikšni meri, da lahko povsem zanesljivo informira kupca.

Naslednjo pomanjkljivost predstavlja nepreglednost v vrstnem redu posameznih blagovnih skupin in prezentacija posameznega proizvoda, kakor tudi nezadovoljivo embalaranje blaga.

Marsikdaj se kupec zaradi ozkih hodnikov nelagodno počuti, prav posebno pa je pomanjkljivo označevanje cen.

Največja, doslej dokaj nerešljiva napaka ST je nezadostna propustnost pri blagajnah. Zaradi organizacijskih napak prihaja posebno ob konicah do dolgih vrst čakajočih in nezadovoljnih kupcev. Vzroki za to so raznoliki:

- premalo blagajn in mizic za zavijanje blaga,
- pomanjkanje dovolj usposobljenih oseb za hitro posluževanje na blagajnah,
- kratke in tehnično nepopolne

blagajniške mize,

- pomanjkljivo označevanje cen na posameznem proizvodu,
- neustrezna embalaža,
- neustrezna valuta in v tej zvezi predpisi, ki ne dovoljujejo zao-krožitev cen.

V ZDA proučujejo in že uvajajo v prakso možnost skrajšati postopek na blagajnah. Predvsem izključuje potrebo, da blagajničarka vsak proizvod preden ga registrira vzame v roko. Uvajamo namreč sistem avtomatičnega odčitavanja cene na proizvodu in avtomatičnega embalaranja nakupljenega blaga na kraju blagajniške mize.

Neodvisno od možnosti uvajanja določene automatizacije pa je potrebno pri sedanjih tehničnih sredstvih neprenehoma izpolnjevati notranjo organizacijo in prilagajati navade prodajnega osebja potrebam hitrega zadovoljevanja kupcev.

I. K.

KAKO OPAZUJE KUPEC TRGOVINO?

(Nadaljevanje iz 4. strani)

Važen element, ki deluje na kupca pri njegovih odločitvah je sestav blagovne skupine (oddelka). Pravi len blagovni asortiment opominja kupca na potrebe, ki jih pri vstopu v trgovino še ni zaznal. Čeprav mora trgovina pri kupcu vzbuditi občutek urejenosti, pa bi bilo napak, če bi prezentirano blago pretirano natančno zlagali v prodajne elemente. Kupec mora namreč tako pridobiti občutek, da si lahko blago lastnoročno ogleda.

R. G.

**MERX VESTNIK
JE LIST
NAS VSEH -
DOPISUJTE!**

KAJ VSE VEMO O KAVI

Pogoji za ohranitev kakovosti in svojstva kave ter kavnega ekstrakta

Surova, pražena, pražena zmlata kava in kavni ekstrakti, so občutljivi v večji ali manjši meri na delovanje nekaterih faktorjev v času vskladiščenja oziroma prometa.

Surova kava se razmeroma lahko ovlaži in vlažna dobi nezaželjene spremembe. Vlažna kava mnogo zgubi na kakovosti in svojih posebnostih, utegne pa tudi splesniti. Zato je treba kavo imeti spravljeno v suhih prostorih. Glavno pravilo je, da morajo biti vreče s kavo vzdignjene od tal in dovolj oddaljene od sten, da se vsebina ne ovlaži.

Če hranimo kavo pod ustreznimi pogoji, jo lahko hranimo dolgo časa. Nekatere kave pridobijo zaradi dolgega ležanja celo posebno značilno barvo. Pride pa v času dolgotrajnega skladiščenja do kaliranja. Ta kavo se giblje do 2%, včasih celo do 3%.

Pražena kava je zelo higroskopna (vlago vsrkujoca), ker vsebuje običajno komaj okoli 3% vode in zaradi tega zelo rada sprejema iz svoje okolice vlago. Pogoji pri vskladiščenju so pri praženi kavi znatno večji kot pri surovi kavi, ker je pač pražena dosti bolj občutljiv proizvod. Če ni hermetično pakirana, utegne v kratkem času izgubiti svojstveno aromo, privzeti pa tuje vonje. Zaradi tega je priporočljivo, da se kava takoj po praženju in hlajenju hermetično embalira. To zahteva tudi določba 22. člena pravilnika. Pražena kava se mora pakirati v ustrezno embalažo, ki ne prepušča olj, ki se izločajo. Ta olja postanejo namreč na zraku žarka in dobi kava neprijeten vonj in okus. Zato ne zadostuje za pakiranje pražene kave navaden papir, ampak le pergament, pergamin papir ali kaka druga ustreznost snov. Zaradi zavarovanja pred tujim vonjem je treba imeti kavo ločeno proč od dišečega blaga (začimbe, milo in podobno), ker utegne dobiti kava od njih zelo neprijeten vonj in okus.

Pražena zmlata kava je zelo higroskopna in utegne sprejeti vlago iz svoje okolice. Pražena zmlata kava je bolj občutljiva od pražene kave v zrnju, ker ima večjo skupno površino delcev, na katere vpliva vlaga, kisik, svetloba, tako da se lahko sprime v kepice, se spremeni barva pa tudi aroma in se pojavi celo plesnivost. Razen tega pražena zmlata kava rada sprejema zunanje vonje in jo je zato treba imeti ločeno od drugega dišečega blaga.

Pri pakiranju pražene zmlate kave je treba posebej paziti na hermetičnost pakiranja, da se ohrani svežost in lahkohlapljive aromatične snovi, ki dajejo posebno svojstvo

kavi kot pijači.

Pri pakiranju pražene zmlate kave in kavnega ekstrakta je potrebno hermetično pakiranje ali celo pakiranje pod vakuumom, da se tako iztisne več odvečen zrak in se pakiranje zapre resnično hermetično.

Kot snov za pakiranje jemljemo razne vrste pločevinaste embalaže in kombinacije plastičnih snovi in drugih sestavin.

Preizkušanje kakovosti kave in kavnega ekstrakta

Pri ugotavljanju kakovosti surove kave je treba ugotoviti, če je videz zrna normalen in če se presega vsebina odpadnih primesi dovoljno mejo. Surova kava namreč v prometu ne sme imeti več 10% odpadnih primesi (polomljena zrna, manjša od polovice, pokvarjena, poškodovana ali nagrizena ali črviva zrna, črna zrna itd.) in ne več od 1% tujih primesi (kavinih lusk, posušeni mesnati deli ploda, leseni drobci, kamenčki, zemlja in podobno). Izjemoma dovoljuje pravilnik, da smejo brazilske kave vsebovati do 15% odpadnih primesi, ker so te kave, čeprav kvalitetne, pogosto v ostalem pomanjkljive.

Na podlagi predloga o vsebini odpadnih in tujih primesi je treba ugotoviti, če izpolnjuje kava te minimalne pogoje po pravilniku. Nato je treba ugotoviti, če ni kava zamazana po skladiščnih škodljivcih v večji meri in če ni havarirana (poškodovane z vodo) v toliki meri da ima pijača neprijeten okus ali vonj in če ne vsebuje nedovoljenih primesi. Ker je možno opraviti nadzorstvo tudi glede na okus in vonj pijače, je

treba sumljivo kavo, če so podani pogoji, pražiti, zmlati in preskusiti svojstvo pijače.

Ker pogosto mešajo manj kakovostne in cenejše kave z bolj kakovostno in dražjo, je treba po vpogledu velikosti in obliki zrna ugotoviti, če ni v kavi zrna druge vrste slabše kvalitete. Pravilnik ne predvideva, da bi se dala v promet mešanica surove kave.

Po teh organoleptičnih preizkusih je treba pregledati, če odgovarja kava deklariranemu tipu (extra prima, prima itd.). To se lahko opravi po sistemu točkovanja, kakor je to opisano v poglavju točkovanja kave.

Pri praženi kavi je treba paziti na njen splošni videz, ali je preveč ali premalo pražena, ali ima osmojenega in premalo praženega zrnja in v kakem odstotku. Nato je treba ugotoviti, ali je kava plesniva, kislá, neprijetnega vonja in okusa. S pripravljanjem pijače pa je treba ugotoviti, ali gre za zoprni ali neprijeten okus in vonj.

V kloikor se pojavi sum, da je kava ponarejena s kavnimi nadomestki, se s pripravljeno pijačo ugotovi, če ima svojstveno aromo in okus. Če ima nadomestke, je pijača rdečkasta in postane kocka sladkorja, če jo deloma namočimo v pijačo, rdeča. Če napravimo isti poizkus pri čisti kavi, postane kocka sladkorja temna.

Za preizkušanje kakovosti prave pražene kave in pražene zmlate kave je treba vzeti povprečen vzorec najmanj 100 g, ga predpisano hermetično zapreti in zapečatiti. Vzorec ekstrakta mora vsebovati najmanj 50 g. Ker se dajeja pražena in pražena zmlata kava ter kavni ekstrakt v promet samo v izvirnem pakiranju, zadostuje vzeti za vzorec izvorno pakovanje, le da je tudi duplikat vzorca iz iste partije proizvodnje in da vsebuje popolnoma isti proizvod.

Pri točkovanju surove kave ni potrebno pakiranje in pečatenje vzorca niti ni treba vzorta v dveh primerkih razen takrat, če se lastnik blaga ne strinja o opravljenim točkovanjem in se pokaže, potreba, poslati vzorec kakš pooblaščenim ustanovi. V tem primeru se vzame vzorec v dveh primerkih in mora imeti točno 300 g.

Konec

MERX KAVA
za praznično
razpoloženje

Samoupravne odločitve

Informiranje članov delovne skupnosti o razpravah in sprejetih sklepih samoupravnih organov v letu 1968 preko našega internega glasila ni bilo in tudi ni moglo biti zadovoljivo zaradi nerednega izhajanja »Vestnika«. Nujnost obveščanja sicer dajemo na mnogih kolektivnih sestankih poseben poudarek, dasi ravno lahko ugotovimo precejšnje vrzel, ki je nastala na področju internih informacij od začetka poslovnega leta pa do danes.

Ne smemo iskati opravičil v številnih objektivnih težavah, ki so v času utrjevanja razširjenega podjetja glede notranje organizacije, botrovale grajačim pojavom, saj vemo, da bi bili dolžni zagotoviti sprotnost obveščanja naših ljudi o vseh pomembnejših pa tudi manj pomembnih odločitvah ter dogodkih v podjetju.

Skrajnim in več ali manj skopim spremembam skozi zasedanja samoupravnih organov v tekočem letu skušamo popraviti in presekati nit abstinenci v ažurnem obveščanju.

Po potrditvi zaključnega računa za gospodarsko leto 1967 so se na zasedanjih samoupravnih organov srečali v debatah o skupnem odločanju predstavnik današnjega velikega »Merxa«, ki vključuje s 1. I. 1968 pripojena podjetja. Prva velika naloga, postavljena pred najvišji samoupravni organ je bila razprava o investicijskem programu za obdobje 1968 do 1972 in sprejem ter potrditev tega plana. V zvezi z investicijskim planom so bili sprejeti ustrezni sklepi o vročanju sredstev banki in najemanju investicijskih kreditov.

Ker je postal »Merx« s pripojitvijo proizvajalca »Veležitarja« tudi pravo proizvodno podjetje, je bilo nujno preimenovati firmo v »Trgovsko in proizvod. pod. »Merx« Celje«. Potrditi je bilo novo organizacijsko shemo, ki je bila predhodno poslana v obravnavo vsem enotam in tudi dejansko obravnavana pred sprejemom po Centralnem delavskem svetu. V skladu s to shemo je Centralni delavski svet potrdil imenovanja direktorjev sektorjev in šefov strokovnih služb podjetja, ki jih je predhodno izrekel Upravni odbor. S to potrditvijo so bili imenovani naslednji direktorji:

Direktor podjetja Franc Petauer je bil preimenovan za gen. direktorja podjetja, Brumen Jože je bil imenovan za direktorja proizvodnega sektorja, Zupanc Martin za direktorja tehničnih služb, Pirher Rupert za direktorja komercialnega sektorja, Dolinšek Vito za direktorja gospodarskega računskega sektorja, Modec Jože za direktorja splošnega sektorja, Pleterški Ladislav za dir. razvojno - programskega sektorja, Ošo Milan za direktorja kontrolno inštrukcijskega sektorja in Bele Ma-

rjan za šefa pravne službe. Direktor maloprodajnega sektorja bo imenovan naknadno.

Za šefe višjih organizacijskih enot so bili imenovani:

Za šefa Poslovnice I Aškerc Ferdinand, za šefa Poslovnice II Zagoričnik Slavko, za šefa plansko-analitske službe Tomc Albin, za šefa embalarne s pražarno kave in proizvodno bonbonov Kolenc Cveto, za šefa proizvodnje pekovskih izdelkov Pelko Ivan in za internega kontrolorja Golavšek Stanko.

Na vseh zasedanjih samoupravnih organov je bilo obravnavano v ospredju vprašanje nadaljnjih integracij in s tem v zvezi dana pooblastila posameznim vodilnim delavcem oz. njih skupinam za vodenje razgovorov o nadaljnjih pripojitvah v smeri prodorne integracijske ekspanzije. Pomembna je predvsem okvirna odločitev Centralnega del. sveta, da se vključi v dejavnost podjetja tudi gostinstvo in turizem, ki bo v sklopu dosedanjih dejavnosti in njihove širitve v znatni meri pripomogel k gospodarski rasti in moči podjetja.

V razpravah pred sprejemom so naslednji splošni akti podjetja: osnutek pravilnika o podatkih in evidencah, ki se vodijo pri prodaji na drobno, osnutek pravilnika o obveznem sprejemanju pripravnikov, pred komisijo Centralnega delavskega sveta za statut, pravilnike in poslovnike pa je tudi že novi merxov Statut in Poslovnik o delu Centralnega delavskega sveta.

Objavljamo nekatere konkretne sklepe samoupravnih organov:

Centralni delavski svet:

Razpisal je referendum o pripojitvi koroških podjetij »Zila«, »Dom železarjev« in »Koroški dom« k »Merxu«. Sprejel je sklep, da se poveča kilometrina od 0,55 ND na 0,65 ND za km. Za makadamske ceste se prizna dodatno 0,05 ND za km za po-

dročja, katera obdelujejo potniki: Vranetič Jože, Regulj Ivan in Popovič Sretan.

Soferju hladilnika za LEDO proizvode je odobrena provizija v višini 0,70 % od doseženega prometa. Provizija pripada poleg rednega osebnega dohodka in se priznava iz razloga, ker je to delo izredno naporno in škodljivo za zdravje, ker razvažata blago v hladilniku, kjer je temperatura — 20 do — 25°C.

Odobrena je udeležba na praksi pri firmi Migros v Švici za tov. Lončaroviča.

Odobren nakup osnovnih sredstev in drobnega inventarja na javni dražbi v višini 10.944,05 N din za Gostišče Stari grad Planina, ki je v stečaju in ga ima v najemu sektor Sentjur.

Zaradi izgradnje nove poslovne zgradbe v Sentjurju je bila odobrena pogodba za odkup stare stavbe, ki je na parceli, kjer bo nova poslovna stavba.

Centralni delavski svet je odobril odkup prostorov v eni etaži zgradbe bivšega Zavoda za socialno zavarovanje v Krškem za preureditev v dvosobno stanovanje za tov. Planinc Jankota. Nadalje je bila potrjena o nakupu stanovanja od Kmetijske zadruge Slovenj Gradec. Odkupljeno stanovanje je dodeljeno tov. Smolnikar Ivanu, starejšemu. Tov. Pavline Silcota je odobreno izplačilo posojila za izgradnjo stanovanjske hiše. Odobren je nakup stanovanja za tov. Friškovec Edija, peka v Zagorju s pogojem, da se doseže ugoden sporazum za plačilne pogoje. Potrjen je bil predlog sektorja prodaje na drobno Laško za dodelitev posojila za izgradnjo stanovanjskih hiš naslednjim članom: Zabkar Anici, Ledinek Stani, Rozman Alojziju in Dragar Ani.

Upravni odbor:

Sprejet je bil sklep, da se razpiše prosta mesta za kmetijskega tehnika, ki bo obenem skladiščnik v silosu, za obratovodjo novega mlina, za tehnologa živilske stroke za mlin in pekarno, ki bo šef laboratorija in pa delovno mesto strojnika.

J. G.

Pravna vprašanja iz delov. zakonodaje

Pravice delavca po odslužitvi vojaškega roka

Po določbi 131. člena TZDR ima delavec pravico, da se neposredno po odslužitvi vojaškega roka vrne na delo v isto delovno organizacijo. Nikjer pa ni določeno, da ima pravico vrniti se tudi na isto delovno mesto, ker bi bilo to v nasprotju z intencijo zakonodajalca in tudi z določbami 31. člena TZDR, po katerih lahko delovna skupnost glede na zahtevo delovnega procesa razporedi delavca na drugo delovno mesto, če pogoji, ki se zahtevajo za to delovno mesto, ustrezajo delavčevim stro-

kovnim in drugim sposobnostim. (Iz mnenja Zveznega sveta za delo št. 1257/1 z dne 3. 11. 1967).

Usposabljanje pripravnika za delovno mesto oz. stroko

Po 1. odst. 1. člena temeljnega zakona o obveznem sprejemanju pripravnikov pri delovnih organizacijah si pripravnik med pripravniško dobo pridobiva delovne izkušnje za samostojno delo v svoji stroki. V 2. členu zakona pa je določeno, da delovne organizacije določijo število

(Nadaljevanje na 8. strani)

Pravna vprašanja iz delov. zakonodaje

(Nadaljevanje iz 7. strani)

pripravnikov za posamezna delovna mesta. To navidezno neskladje je treba razumeti tako, da lahko delovne organizacije uporabljajo oba načina. V prvem primeru mora pripravnik v pripravniški dobi obiti vsa za njegovo stroko najbolj značilna delovna mesta, tako, da se v praksi spozna z vsemi poglavitnimi deli svojega poklica oz. stroke ter se po uspešno končani pripravniški dobi razporedi na eno izmed delovnih mest svoje stroke. V drugem primeru pa se pripravnik usposablja ves čas le za eno, običajno ožje specializirano delovno mesto.

Odgovornost podjetja pri nesrečah oseb v civilno pravnem razmerju

Oseba, ki sklene z delovno organizacijo po 138. čl. TZDR civilno pravno razmerje, nima pravic in dolžnosti iz delovnega razmerja. Zato tudi nima pravic iz socialnega zavarovanja za primer nesreče pri opravljanju pogodbeno določenega dela. Če pa je nesreča nastala po krivdi podjetja (načelo objektivne odgovornosti) ima takšna oseba pravico zahtevati od podjetja plačilo škode po splošnih načelih civilnega prava.

Razporeditev na drugo delovno mesto

Po 1. odstavku 31. člena TZDR lahko delovna skupnost glede na zahtevo delovnega procesa razporedi delavca na drugo delovno mesto, če pogoji, ki se zahtevajo za to delovno mesto, ustrezajo delavčevi strokovni in drugim delovnim sposobnostim. O razporeditvi na drugo delovno mesto lahko odloča samo kolektivni organ, določen v splošnem aktu podjetja. To velja tudi za primer, če bi bil delavec sporazumen z razporeditvijo na drugo del. mesto. TZDR namreč določa, da direktor ali drug posamezen delavec lahko samostojno odloča o razporeditvi na drugo del. mesto v primerih 3. in 4. odst. 31. člena TZDR (višja sila, izjemne okoliščine) in še to samo, če je tako določeno v splošnem aktu.

Dopust vajencev, ki so postali prodajalci

V zakonu o prenehanju veljavnosti uredbe o vajencih (Ur. l. SFRJ št. 14/65) je določeno, da dokler ne bodo izdani republiški predpisi o učencih v gospodarstvu, uveljavljajo vajenci pravice po prejšnjih predpisih t. j. po uredbi o vajencih. Po tej uredbi imajo vajenci pravico do 30 dnevnega plačanega letnega dopusta med poletnimi in do 7 dnevnega med zimskimi šolskimi počitnicami. Vajenec pa, ki je končal učno dobo in

uspešno opravil zaključni izpit ter je bil sprejet na delo v podjetju in razporejen na delovno mesto, izgubi status vajenca in pridobi status delavca po zakonu o delovnih razmerjih. S tem mu tudi odpade prejšnja pravica do 30 in 7 dnevnega plačanega letnega dopusta (počitnic). Nastopijo po pravice po TZDR, med drugim tudi pravica do letnega dopusta po 63. členu po 63. členu t. j. po 11 mesecih nepretrganega dela. V to dobo pa se ne vštevata učna doba. Zato vajenci, ki so letos končali vajensko šolo in opravili izpit ter so bili sprejeti na delo, nimajo niti pravice do 30 dnevne počitnice, niti do najmanj 14 dnevne letnega dopusta.

Delavci, bivši učenci, ki so lansko leto končali vajensko dobo in opravili zaključni izpit, si pridobijo pravico do najmanj 14 dnevne letnega dopusta še letos. Če še niso stari 18 let, se jim dopust poveča za 7 dni.

Ne bi pa bilo v nasprotju z zakonom, če bi delovna organizacija bivšim vajencem, kateri niso bili sprejeti na delo, priznala do konca vajeniške dobe nagrado v obliki krajšega dopusta.

Tudi ni v nasprotju z zakonom, če delovna organizacija v svojih samoupravnih aktih določi, da imajo delavci pravico do letnega dopusta ob krajšem delovnem stažu (npr. po 6 mesecih — 6 dni).

Vpliv nove analitične ocene delovnega mesta na delavca

Delovna organizacija je izvršila novo analitično oceno delovnih mest. Pri tem je bila za neko delovno mesto določena nižja strokovna izobrazba, kakor pa po prejšnji analitični oceni. Vzporedno s tem se je znižalo tudi število točk za to delovno mesto, kar je vplivalo tudi na višino osebnega dohodka.

Delavec na tem delovnem mestu

je sprožil delovni spor, čes da je šteti, kakor da bi bil zaradi nove analitične ocene delovnega mesta razporejen na nižje delovno mesto. To pa da je v nasprotju z 2. odst. 31. člena TZDR, ki določa, da delavec, ki uspešno izvršuje delovne naloge na delovnem mestu, brez svoje privolitve ne more biti razporejen na delovno mesto, ki terja manjše strokovne in druge delovne sposobnosti.

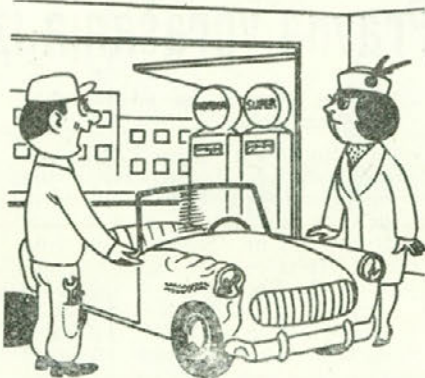
Sodišče tožbenemu zahtevku ni ugodilo. Ugotovilo je, da v tem primeru ne gre za razporeditev na drugo delovno mesto, temveč samo za novo oceno istega delovnega mesta. Delavec je ostal na istem delovnem mestu in opravlja iste posle tudi po novi analitični oceni delovnih mest, čeprav je delovno mesto po novi analitični oceni nižje ocenjeno. Ker je delovna organizacija sprejela splošni akt (analitično oceno delovnih mest) po predpisanem postopku, delavec ne more uveljavljati nezakonitost tega akta v delovnem sporu, temveč bi to event. lahko uveljavljal pred ustavnim sodiščem.

Prenehanje dela delavki, ki je bila sprejeta na delo za določen čas, v primeru nosečnosti

Po določbah 107. člena TZDR med drugim ne more prenehati delo v delovni organizaciji delavki, dokler je ta noseča. Delavec, ki je sprejet na delo za določen čas, ima sicer iste pravice in dolžnosti kot delavec, ki je bil sprejet na delo za nedoločen čas, ne velja pa to glede dolžine trajanja dela, kar pomeni, da delavcu sprejetemu na delo za določen čas preneha delo z dnem, ko opravi delo, oziroma z dnem, ko se vrne na delo odsotni član delovne skupnosti, o čemer mora biti delavec pisмено obveščen, ko nastopi delo (4. odst. 26. člena TZDR). Delavki, ki je bila sprejeta na delo za določen čas, tedaj ne glede na event. ugotovitev, da je noseča, preneha delo s potekom določenega roka. Isto velja tudi za delavca, ki zbolí pred potekom določenega roka.

M. B.

POSKUSITE SE NASMEJATI

Ker vas pozna v, vam priporočam, da vzamete vsaj 10 blatnikov. S tem ste upravičeni od 5% rabata

Brez besed